

Türk Dizilerindeki Genç Kız Karakterlerin Psikolojik Özellikleri: Bir Litre Gözyaşı Dizisi Örneği

Merve SÜDEMEN¹

*
**
***
****

Öz

Bu makale, psikolojik yaklaşımlar kullanarak Türk dizilerindeki genç karakterlerin iç dünyasını ve gelişimini incelemektedir. Makale, gelişimsel psikoloji, psikodinamik yaklaşım, bilişsel davranışçı yaklaşım, sosyal psikoloji ve kültürel/tarihsel yaklaşım gibi farklı psikolojik çerçevelerden özellikle gelişimsel psikoloji yaklaşımını kullanarak “Bir Litre Gözyaşı” dizisindeki ana karakter Cihan’ın yaşadığı deneyimleri ele almaktadır. Cihan’ın ergenlik dönemindeki duygusal değişimler, annesinin hastalığına verdiği duygusal tepkiler, iç çatışmaları ve toplumsal ilişkileri, makalenin odak noktaları arasındadır. Bu yaklaşımlar, Türk dizilerindeki genç karakterlerin psikolojik portrelerini derinlemesine anlamamızı sağlayarak, bu karakterlerin karmaşıklığını ve derinliğini açığa çıkarmaktadır. Çalışmanın temel amacı, genç kız karakterlerin psikolojik özelliklerini belirlemek ve bu karakterlerin toplum üzerindeki etkilerini incelemektir. Ayrıca, bu karakterlerin izleyicilere hangi mesajları ilettiğini ve toplumsal algıları nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktır. “Bir Litre Gözyaşı” dizisi örnek olay olarak seçilmiş ve içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi, nitel bir araştırma yöntemi olup, yazılı, sözlü veya görsel iletişimlerin sistematik ve nesnel bir şekilde incelenmesine olanak tanır. Bu yöntem, dizi karakterlerinin psikolojik özelliklerini anlamak için uygun bir yaklaşımdır.

Dizideki genç kız karakterlerin davranışları, diyalogları ve psikolojik tepkileri analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, “Bir Litre Gözyaşı” dizisindeki genç kız karakterler, duygusal olarak güçlü fakat aynı zamanda kırılabilir yapıda gösterilmektedir. Ana karakter Cihan’ın, genetik bir hastalıkla mücadelesi esnasında yaşadığı psikolojik süreçler, ergenlik dönemi için tipik olan duygusal iniş çıkışları yansıtmaktadır. Bu karakterlerin, izleyicilere empati kurdurma ve toplumsal farkındalık yaratma konusunda önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genç, Kahraman, Dizi, Televizyon, Psikoloji.

¹ Doktora Öğrencisi, Aksaray Üniversitesi, İletişim Bilimleri, pdr.merve.90@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2571-3838

* Bu çalışma intihal tespit yazılımlarıyla taranmış intihal tespit edilmemiştir.

** Çalışma tek yazar tarafından yürütülmüştür.

*** Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

**** Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

Psychological Characteristics of Young Female Characters in Turkish Tv Series: An Example of a Liter Tear Series

Abstract

This article examines the inner world and development of young characters in Turkish TV series using psychological approaches. The article discusses the experiences of Cihan, the main character in the TV series "A Liter of Tears", using different psychological frameworks such as developmental psychology, psychodynamic approach, cognitive behavioral approach, social psychology and cultural/historical approach, especially the developmental psychology approach. Cihan's emotional changes during adolescence, his emotional reactions to his mother's illness, his internal conflicts and social relationships are among the focal points of the article. These approaches allow us to deeply understand the psychological portraits of young characters in Turkish TV series, revealing the complexity and depth of these characters. The main purpose of the study is to determine the psychological characteristics of young female characters and to examine the effects of these characters on society. It also aims to reveal what messages these characters convey to the audience and how they shape social perceptions. The TV series "One Liter of Tears" was chosen as a case study and analyzed using the content analysis method. Content analysis is a qualitative research method that allows for the systematic and objective examination of written, verbal or visual communications. This method is a suitable approach for understanding the psychological characteristics of serial characters. The behaviors, dialogues and psychological reactions of the young female characters in the series were analyzed. According to the findings of the study, the young female characters in the TV series "One Liter of Tears" are shown to be emotionally strong but at the same time fragile. The psychological processes experienced by the main character Cihan during his struggle with a genetic disease reflect the emotional ups and downs typical of adolescence. It has been determined that these characters play an important role in making the audience empathize and raising social awareness.

Keywords: Young, Hero, TV Series, Television, Psychology.

Giriş

Günümüz Türk televizyon dizileri, genellikle zengin ve karmaşık karakterlerle doludur ve genç kız karakterleri, bu yapımların önemli bir parçasını oluşturur. Bu makale, ulusal kanallarda yayınlanmış Türk dizilerindeki genç kız karakterlerin psikolojik özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu incelemeyi yaparken, "Bir Litre Gözyaşı" dizisi gibi bir örnek üzerinde odaklanılacaktır. "Bir Litre Gözyaşı", genç kız karakteri Cihan'ın yaşadığı deneyimler ve iç dünyasıyla derinlikli bir şekilde tanımlanır.

Bu makalede, farklı psikolojik yaklaşımlar kullanılarak - özellikle de gelişimsel psikoloji çerçevesi kullanılarak - Cihan'ın gelişimsel süreçleri, duygusal zorlukları, içsel çatışmaları ve sosyal ilişkileri ele alınacaktır.

"Bir Litre Gözyaşı" dizisindeki genç kız karakterlerin psikolojik özelliklerinin ağırlıklı olarak gelişimsel psikoloji üzerinden analiz edilmesi birkaç önemli nedenden kaynaklanmaktadır. Öncelikle, dizinin ana karakteri ergenlik dönemindedir ve bu dönem, bireyin psikolojik, fiziksel ve sosyal açıdan en hızlı değişim ve gelişim gösterdiği dönemlerden biridir. Gelişimsel psikoloji, bu yaş grubundaki bireylerin gelişim sürecini anlamada ve bu süreçte yaşadıkları zorlukları açıklamada önemli bir çerçeve sunar.

Bir diğer sebebi kimlik ve benlik gelişimi ile ilgilidir. Ergenlik, kimlik ve benlik gelişiminin kritik olduğu bir dönemdir. Dizideki genç kız karakterlerin kimlik arayışları, benlik saygıları ve öz güvenleri gibi konular, gelişimsel psikoloji perspektifi altındadır. Bunlara ek olarak, genç kız karakterlerin arkadaşlık ilişkileri, aile ilişkileri ve romantik ilişkileri gibi sosyal etkileşimler, duygusal ve sosyal gelişim açısından önemlidir. Gelişimsel psikoloji, bu ilişkilerin bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkilerini anlamada önemli araçlar sunar.

Bu çalışma, Türk dizilerindeki genç kız karakterlerin karmaşıklığının ve derinliğinin anlaşılmasına yardımcı olacak önemli iç görüler sunacaktır.

1. Genç Kız Karakterlerin Sosyal ve Duygusal Gelişimi

Etimolojik olarak 'genç' kelimesine bakacak olursak, eski Türkçede 'kenç' şeklinde kullanılıyordu ve geniş, çocuk, hayvanın küçüğü gibi anlamlara geliyordu. Orta Türkçede ise 'kenç' kelimesi 'çocuk' anlamında kullanılmıştır. Bu sözcük, Türkçeden Moğolcaya "kence" olarak geçmiştir. Günümüzde ise, bu kelimenin sadece Türkiye Türkçesinde ve Azeri dilinde kullanıldığı dikkat çekmektedir (Nişanyan, 2012).

Genç kız karakterlerin sosyal ve duygusal gelişimi, edebiyatta ve popüler kültürde sıkça ele alınan bir konudur. Bu tür karakterlerin gelişimi genellikle çeşitli faktörlerden etkilenir ve farklı temalar etrafında şekillenir. Gözlemlenebilecek bazı temalar şu şekildedir:

Kimlik Arayışı: Genç kız karakterler genellikle kimliklerini keşfetme sürecinde bulunurlar. E. Erikson (1980)'a göre, kimlik ve rol karmaşasının yaşandığı dönem ergenlik dönemine denk gelmektedir. Genç kızlar, kimlikleri, cinsiyet rolleri, aile arka planı, kültürel ve sosyal beklentiler gibi faktörlerden etkilenebilir.

Arkadaşlık ve İlişkiler: Genç kız karakterlerin sosyal ve duygusal gelişimi genellikle arkadaşlık ve romantik ilişkiler etrafında şekillenir. Arkadaş grubuyla kaynaşma, ebeveynlerden bağımsız olma arzusunu doyurur (Muuss, 1990). Diğer bir deyişle, sosyal çevreyle bütünleşmek, ebeveynlerden ayrılma gereksinimini karşılar. Arkadaşlık ilişkileri, destek, bağlılık, güven ve çatışma gibi çeşitli dinamikleri içerebilir. Arkadaşlık sürecinde, öncelikle karşı cinsten bireylerle arkadaş olma, ardından karma cinsiyet gruplarında arkadaşlık kurma ve sonrasında romantik ilişkiler yaşama davranışları gözlemlenmektedir. Feiring (1996), 15 yaş itibarıyla çoğu ergenin bu deneyimleri yaşadığını ifade etmiştir. Ayrıca, romantik bir ilişkiye girmemiş ergenlerin aileyle ilgili benlik saygılarının daha yüksek olduğu tespit edilirken, karşı cinsten romantik bir arkadaşı olan ergenlerin ise sosyal benlik saygılarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Oskay, 1985).

Aile İlişkileri: Aile ilişkileri, genç kız karakterlerin sosyal ve duygusal gelişiminde önemli bir rol oynar. Aile içi dinamikler, çatışmalar, aidiyet duygusu ve bağlılık gibi konular genellikle ele alınır. Çocukluk çağında, ebeveynler çocukları sosyalleştirdikleri, onlara yiyecek, barınma, aidiyet duygusu, sosyal ve duygusal destek sağladıkları için, çocuklar nadiren ebeveynlerinin otoritesini sorgularlar. Ancak ergenlik döneminde, aile içindeki hiyerarşik ilişkiler daha eşit bir hale gelir. Ergenler, ebeveynlerini eleştirir ve ailelerinin dışında etkilenebilecekleri bireyler ararlar (Fetih, 2002).

Toplumsal Beklentiler ve Baskılar: Toplumsal cinsiyet rolleri, genç kız karakterlerin davranışlarını ve seçimlerini etkileyebilir. Toplumsal baskılar, güzellik standartları, başarı beklentileri ve diğer toplumsal normlar genellikle bu karakterlerin gelişiminde bir tema olabilir. Toplumsal cinsiyet algısı üzerinden örneklendirecek olursak; kadınların ancak zayıf olduklarında “güzel” kabul edileceklerine dair algı söz konusudur. Bu algı da onları aşırı diyet, yoğun egzersiz ve bu amaçla yapılan cerrahi müdahalelerle hayati risk altına sokmaktadır. Bu durum özellikle genç kızlarda, aynı yaştaki erkeklere göre 6 ila 10 kat daha fazla yeme bozukluğu sorunlarına yol açmaktadır (Koyun, Taşkın ve Terzioğlu, 2011).

Kişisel Büyüme ve Özsaygı: Genç kız karakterler genellikle kişisel büyüme ve özsaygı konusunda bir yolculuğa çıkarlar. Bu süreçte, zorluklarla başa çıkmak, güçlenmek, kendi değerlerini bulmak ve kendilerine olan güvenlerini artırmak gibi konuları ele alabilirler. Ergenlikteki sosyal ve duygusal gelişimin en önemli kazanımı (Cüceloğlu, 1997), ergenlik döneminde gençlerin kendi değer yargılarını, toplumdaki rollerini, kişiliklerini ve potansiyellerini belirlemeleridir (Trawick-Smith, 2022).

2. Aile İlişkileri ve Genç Kızların Kimlik Oluşumu

Aile ilişkileri, genç kızların kimlik oluşumunda önemli bir rol oynar. Aile, genç kızların kişisel, duygusal ve sosyal gelişiminde ilk ve en önemli etkidir. Bu ilişkiler, genç kızların kimliklerini şekillendirmede ve kendilerini anlamalarında kritik bir rol oynar. Aile ilişkilerinin genç kızların kimlik oluşumuna etkilerinden bazıları şunlardır:

Model Alma: Aile, genç kızların davranışlarını, değerlerini ve tutumlarını etkiler. Birey, kendisi ile aynı cinsiyete sahip aile bireyini daha çok rol model alır (Maccoby, 1992). Kızlar annelerini örnek alırken erkekler de babalarını rol model almaktadır genellikle. Ebeveynlerin davranışları, genç kızların davranışlarını ve ilişkilerini nasıl şekillendirebileceğini gösterir. Ebeveynlerin tutumları ve davranışları, genç kızların kimliklerini ve değer sistemlerini benimsemelerinde önemli bir örnek teşkil eder.

Destek ve Güven: Sağlıklı aile ilişkileri, genç kızların kendilerine güvenmelerine ve duygusal olarak güvende hissetmelerine yardımcı olur. Sosyal destek, kişinin çevresindeki insanlar tarafından sağlanan yardımı ifade eder. Kriz ve duygusal gerginlik durumlarında, bireyler genellikle aile üyeleri ve arkadaşları gibi doğal yardımcılarına sığınma eğilimindedirler. Bu yardım ağının, bireyin uyum süreci ve genel sağlığı üzerinde önemli bir etkisi vardır (Sertbaş, Çuhadar ve Demirli, 2004). Ebeveynlerin ve aile üyelerinin sağladığı destek, genç kızların kendilerini ifade etmelerini ve kendi kimliklerini oluşturmalarını kolaylaştırabilir.

Aile Değerleri ve İnançlar: Aile, bireyin kişisel gelişimi için olduğu kadar toplumla sağlıklı ilişkiler kurması açısından da hayati bir öneme sahiptir. Çünkü bireyin tutumları, konuşmaları ve davranışları genellikle aile gibi bir kurumdan kazandığı alışkanlıklarla şekillenir (Hökelekli, 2009). Bu bağlamda, aile, genç kızların değerlerini ve inançlarını da şekillendirir. Aile içindeki tartışmalar, dinî inançlar, kültürel miras ve aile geleneği gibi faktörler, genç kızların kimliklerinde önemli bir rol oynar.

Bağımsızlık ve Özerklik: Sağlıklı aile ilişkileri, genç kızların bağımsızlık ve özerklik kazanmalarını teşvik eder. Ebeveynlerin genç kızlara sorumluluk vermesi ve kendi

kararlarını almalarına izin vermesi, kimliklerini bulmalarına ve gelişmelerine yardımcı olabilir. Blos'un kuramı, ergenlik döneminde bireylerin özerkliklerini açıklamak için kullanılmaktadır. Blos tarafından geliştirilen bu kuram, Mahler'in ayrışma-bireyleşme teorisine dayanmaktadır (Südemer, 2022). Mahler'e göre büyümek, anneden ayrılmayı ve ömür boyu süren bir süreci içerir. Ayrılık ve bireyleşme, birbirini tamamlayan unsurlardır ve Mahler, ayrılmanın çocuğun annesinden ayrı bir yaşam sürmesi olduğunu vurgular. Bireyleşme ise, çocuğun kendi benzersiz özelliklerini geliştirmesi olarak tanımlanır (Şahan ve Akbaş, 2017). Gold ve Douvan, Blos'un perspektifini daha detaylı bir şekilde genişleterek, özerklik ihtiyacının aile kontrolünden çıkmak, yetişkin dünyasına adım atmak ve kendini yönetme sorumluluğunu üstlenmek gibi sosyal rollerdeki değişimlere kadar takip edilebileceğini ifade etmektedirler (Hoffman, 2002).

Çatışma ve Uyum: Aile içindeki çatışmalar, genç kızların kimlik oluşumunu etkileyebilir. Aile üyeleri arasındaki çatışmalar, genç kızların duygusal deneyimlerini etkileyebilir ve kimlik oluşumları üzerinde olumsuz bir etki bırakabilir. Ancak sağlıklı bir şekilde ele alındığında, bu çatışmalar genç kızların problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve daha güçlü bir kimlik oluşturmalarına yardımcı olabilir. Marcia, (1980)'ya göre, bireyin kimlik gelişimini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için, kendini tanıması, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesi, diğer bireylerle ortak özelliklerini görmesi ve benzersiz olduğu durumları bilmesi gerekmektedir. Kimlik gelişiminde sorunlar yaşandığında ise bireyin farkındalık algısı azalır, bu konuda bir karmaşa yaşar ve kendini değerlendirirken dış faktörlere daha fazla önem vermeye başlar.

3. Genç Kız Karakterinin İncelenmesinde Kullanılan Psikolojik Yaklaşımlar

3.1. Gelişimsel Psikoloji Yaklaşımı

Çocuk ve genç karakterlerin yaşlarına göre gelişimlerini ve bu gelişimin dizi içindeki yansımalarını incelemektir. Örneğin, ana karakterin ergenlik dönemindeki duygusal ve sosyal gelişimi üzerinde durmaktadır.

Gelişim bilimcileri, gözlem ve çalışmalar sonucunda, insanların belirli zaman dilimlerinde ortak veya benzer eğilimler ve davranışlar sergilediğini fark etmişlerdir. Bu belirgin zaman dilimlerine "gelişim dönemleri" adını vermişlerdir. Bu dönemlerin isimlendirilmesi ve kapsadıkları yaş aralıkları konusunda kaynaklar arasında bazı farklılıklar bulunsa da, gelişim psikolojisine göre yaş dönemleri şu şekilde kabul edilmektedir (Öngören, 2020):

Bebeklik Dönemi: Yaklaşık olarak doğumdan 2 yaşına kadar olan dönemdir. Bu dönemde bebekler, dünyayı keşfetmeye başlarlar, temel fiziksel becerileri geliştirirler ve temel güven-duygusal bağlanma oluşumu yaşarlar.

Çocukluk Dönemi: Yaklaşık olarak 2 ila 12 yaşları arasındaki dönemi kapsar. Bu dönemde çocuklar, okul öncesi dönemden ilköğretim ve ortaokul dönemine geçerler. Fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak büyük bir gelişim süreci yaşarlar.

Ergenlik Dönemi: Genellikle 12 ila 20 yaşları arasında yaşanan bu dönem, cinsel olgunluğun başladığı ve kimlik arayışının yoğunlaştığı bir zaman dilimidir. Ergenlik dönemi, fiziksel, bilişsel ve duygusal değişimlerin hızlı bir şekilde yaşandığı bir

dönemdir.

Genç Yetişkinlik Dönemi: Yaklaşık olarak 20 ila 40 yaşları arasındaki dönemi ifade eder. Bu dönemde bireyler, eğitimlerini tamamlarlar, kariyerlerine odaklanırlar, romantik ilişkiler kurarlar ve genellikle bağımsız bir yaşam tarzı benimserler.

Orta Yetişkinlik Dönemi: Genellikle 40 ila 65 yaşları arasında yaşanan bu dönem, kariyer zirvesi ve aile yaşamının önemli bir parçasıdır. Bu dönemde bireyler genellikle iş yaşamında deneyimli olurken, aynı zamanda çocuklarının büyümesini ve bağımsızlaşmasını deneyimlerler.

Yaşlılık Dönemi: 65 yaşından itibaren başlayan bu dönem, emeklilik ve yaşlılık dönemine girişi ifade eder. Bu dönemde fiziksel güçlerde azalma, sağlık sorunları ve sosyal rollerde değişiklikler görülebilir.

Bu yaş dönemleri, bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları farklı gelişimsel görevler ve zorluklarla ilişkilendirilir. Gelişim psikolojisi, bu dönemlerin özelliklerini ve bireylerin bu dönemlerde karşılaşılabileceği zorlukları anlamak için önemli bir çerçeve sunar.

Gelişimsel psikoloji, insanların yaşamları boyunca nasıl değiştiklerini ve geliştiklerini anlamaya odaklanan bir alandır. Bu alanda birçok önemli kuramcı bulunmaktadır:

Jean Piaget: Bilişsel gelişim teorisinin öncüsüdür. Çocukların zihinsel süreçlerinin ve bilişsel yapılarının nasıl geliştiğini anlamak için yapısal yaklaşımı kullanmıştır. Piaget, çocuk gelişimini dört aşamalı bir süreç olarak tanımlamıştır: sensöryel-motor, işlem öncesi, somut işlemsel ve soyut işlemsel (Piaget, 1954).

Lev Vygotsky: Sosyal kültürel kuramın öncülerindedir. Vygotsky, çocukların öğrenmesinin sosyal etkileşimlerle nasıl şekillendiğini vurgulamıştır (Gauvain ve Parke, 2010). Dilin ve kültürün çocuk gelişimindeki önemini vurgulamıştır. Onun çalışmaları, zihinsel gelişim ve öğrenme arasındaki ilişkiyi anlamak için önemli bir temel oluşturmuştur.

Erik Erikson: Psikososyal gelişim teorisinin öncülerindedir. Erikson, yaşam boyu gelişimin sekiz aşamasını tanımlamıştır Erik Erikson (1968), Her aşama, bireyin bir temel çatışmayı çözmesi gerektiğini ve bu çatışmanın çözülmesinin kişilik gelişimi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtir.

Urie Bronfenbrenner: Ekolojik sistemler kuramının öncülerindedir. Bronfenbrenner, bireyin gelişimini çevresel etkileşimlerin bir ürünü olarak ele almıştır. Bu model, bireyin gelişimini mikro, mezo, ekzo ve makro sistemler olarak adlandırılan farklı seviyelerde inceler (Bronfenbrenner, 1979).

3.2. Psikodinamik Yaklaşım

Karakterlerin bilinçdışı dürtülerini ve iç çatışmalarını analiz etmek. Ana karakterin geçmiş yaşantıları ve travmatik deneyimleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek.

Psikanalitik film analizi, filmlerde yönetmenin bilinçaltı dünyasının ve ruhsal derinliklerinin dışavurumunu araştırır. Ayrıca, filmlerde kolektif ve toplumsal bilinçaltının izlerini bulmayı hedefler. Bu analiz yöntemi, filmleri bir düş süreci gibi ele alır ve içerdikleri açık veya kapalı anlamları ortaya çıkarmaya çalışır. Bu sayede, film yapıtlarının daha derin ve karmaşık katmanları keşfedilir ve seyircilere farklı yorum ve anlam perspektifleri sunulur (Özden, 2014).

Psikodinamik kuram, psikolojide kişilik gelişimi, motivasyon, bilinçdışı süreçler ve ruhsal çatışmaları anlamak için içsel süreçlere odaklanan bir yaklaşımdır. Bu kuramın önde gelen kuramcıları şunlardır:

Sigmund Freud: Psikodinamik kuramın kurucusudur. Bilinçdışı süreçlerin ve içsel çatışmaların insan davranışını nasıl etkilediğini vurgulamıştır. Freud, kişiliğin id, ego ve süper ego olmak üzere üç bölümden oluştuğunu öne sürmüştür (Friedman ve Schustack, 2011). Ayrıca psikoseksüel gelişim teorisini de geliştirmiştir (Santrock, 2014).

Carl Jung: Analitik psikolojinin kurucusudur. Freud'un teorilerinden ayrılan Jung, kişiliğin kolektif bilinçdışına ve arketiplere de vurgu yapmıştır (Ukray, 2016). Kişiliği dört işlev (düşünme, duygulanma, hissetme, algılama) ve iki yönelim (dışa dönük ve içe dönük) olarak tanımlamıştır.

Alfred Adler: Bireysel psikolojinin kurucusudur. Adler, kişilik gelişiminde sosyal etkileşimlerin ve bireyin toplumsal hedeflerinin önemini vurgulamıştır. İnsanların üstesinden gelme stratejilerini ve yaşam hedeflerini önemsemıştır. Adler'e göre insanı anlamak, onu tümüyle gözlemlemek ve kişinin kendi yaşam tarzını oluşturduğu özgün yapıyı keşfetmekle mümkündür. Bu yaşam tarzı genellikle hayatın erken dönemlerinde şekillenir ve zaman içinde bazı değişikliklere uğrasa da temel özelliklerini muhafaza eder (Yörükkan, 2015).

Melanie Klein: Çocuk analizinin öncülerindendir. Klein, çocukluk çağındaki deneyimlerin kişilik gelişimi üzerindeki önemine odaklanmıştır (Klein, 2012). İçsel nesnelere ve içsel dünyanın oluşumu üzerine çalışmıştır.

3.3. Bilişsel Davranışçı Yaklaşım

Karakterlerin düşünce kalıplarını, inançlarını ve davranışlarını analiz etmek. Örneğin, başkarakterin zorluklarla başa çıkma stratejilerini ve çözüm arayışlarını incelemek.

Bilişsel davranışçı kuram, insan davranışlarını anlamak için bilişsel süreçleri ve dışsal uyarıcılar arasındaki etkileşimi vurgular. Bu kuramın önde gelen kuramcıları arasında Aaron Beck, Albert Ellis, ve Albert Bandura gibi isimler bulunmaktadır.

Aaron Beck: Bilişsel terapiyi geliştirenlerden biridir. Depresyon, anksiyete ve diğer ruh sağlığı sorunlarını anlamak için bilişsel modeli kullanmıştır. Beck'e göre, bireylerin düşünce süreçleri duygusal durumlarını etkiler (Beck, 2006).

Albert Ellis: Rasyonel Duygusal Davranış Terapisi (REBT) kurucusudur. Ellis'e

göre, insanların duygusal durumları, olaylara verdikleri tepkilerden ziyade, olayları algılama biçimleriyle ilgilidir (Doğan, 1995).

Albert Bandura: Sosyal öğrenme kuramını geliştirenlerden biridir. Bandura, davranışların öğrenilmesinde gözlem, taklit ve modelleme gibi süreçlerin önemini vurgulamıştır (Bandura, 2006). Kendi kendine etki yapma (self-efficacy) kavramını da ortaya atmıştır, bu da kişinin kendi yeteneklerine olan inancını ifade eder.

3.4. Sosyal Psikoloji Yaklaşımı

Karakterlerin toplumsal ilişkilerini, grup dinamiklerini ve sosyal etkileşimlerini değerlendirmek. Ana karakterin çevresiyle olan ilişkileri ve toplumsal normlara uyumu üzerinde durmak.

Sosyal psikoloji, insanların sosyal etkileşimleri, gruplar arası ilişkiler, normlar, tutumlar ve davranışlarını anlamaya odaklanan bir alandır. Bu alanda birçok önemli kuramcı bulunmaktadır. İşte bazıları:

Kurt Lewin: Sosyal psikolojinin modern formunu şekillendirenlerden biridir. Lewin, "alan teorisi"ni geliştirmiştir, bu teori sosyal etkileşimleri ve grup dinamiklerini anlamak için bir model sunar (Lewin, 1939). Ayrıca liderlik, iletişim ve grup dinamikleri üzerine de çalışmıştır.

Muzafer Sherif: Grup dinamikleri üzerine yaptığı çalışmalarla tanınır. Sherif, normlar, grup çatışması ve sosyal etkileşim gibi konuları araştırmıştır (Sherif, 1936). Ünlü Robber's Cave deneyi, gruplar arası çatışmanın nasıl ortaya çıkabileceğini ve azaltılabileceğini gösteren önemli bir çalışmadır.

Stanley Milgram: İtaat ve otorite konularında yaptığı çalışmalarla tanınır. Ünlü Milgram Deneyi, insanların otorite figürlerine nasıl itaat ettiğini incelemiştir (Milgram, 1963). Bu deney, insanların etik değerlerinden ziyade otoriteye itaat etme eğilimini vurgulamıştır.

Leon Festinger: Bilişsel uyumsuzluk kuramını geliştirmiştir. Festinger (1957)'e göre, insanlar çelişkili inançlar arasındaki uyumsuzluğu azaltmak için çeşitli bilişsel süreçler kullanır. Ayrıca sosyal karşılaştırma teorisini de ileri sürmüştür.

3.5. Kültürel ve Tarihsel Yaklaşım

Dizinin geçtiği zaman dilimi ve kültürel bağlamı göz önünde bulundurarak karakterlerin davranışlarını ve kararlarını analiz etmek. Örneğin, ana karakterin ailesinin sosyo-ekonomik durumu ve toplumsal beklentilerin karakter üzerindeki etkilerini incelemek.

Kültürel ve tarihsel yaklaşım, psikolojik fenomenleri kültürel ve tarihsel bağlamları içinde anlamaya çalışır. Bu yaklaşım, kişilik, davranış ve zihinsel süreçler gibi psikolojik konuların kültürel ve tarihsel olarak nasıl şekillendiğini araştırır. Bu yaklaşımın önde gelen kuramcılarında bazıları:

Lev Vygotsky: Vygotsky, kültürel ve tarihsel yaklaşımın öncülerindendir. Sosyal kültürel teorisini geliştirmiş ve çocuk gelişimini kültürel bağlam içinde incelemiştir. Dilin ve kültürün, zihinsel süreçlerin gelişiminde kritik bir rol oynadığını vurgulamıştır (Vygotsky, 1985).

Jean Lave ve Etienne Wenger: Bu iki araştırmacı, “topluluklar arası öğrenme” kavramını geliştirmişlerdir. Kültürel bağlam içindeki günlük pratiklerin, bilginin üretilmesi ve aktarılması üzerinde nasıl etkili olduğunu araştırmışlardır (Lave ve Wenger, 1990).

Michael Cole: Kültürel-historik yaklaşımın önemli isimlerinden biridir. Vygotsky’nin çalışmalarını genişleterek, kültürel ve tarihsel bağlamların bireylerin düşünme ve davranma biçimlerini nasıl etkilediğini araştırmıştır (Cole, 1998).

Walter Mischel: Mischel, kişilik ve davranışsal psikoloji üzerine çalışmış ve bu alanlarda kültürel farklılıkları göz önünde bulundurmuştur. 1970 yılında gerçekleştirilen “Marshmallow Deneyi” ile dikkat çekmiştir (Mischel, 2014). Kişilik özelliklerinin ve davranışların kültürel bağlamlar içinde nasıl değişebileceğini vurgulamıştır.

Richard Shweder: Kültürel psikolojinin önde gelen isimlerindendir. Kültürel normlar, değerler ve inançlar gibi konuları incelerken kültürel çeşitliliği vurgulamıştır. Kültürün bireylerin zihinsel süreçlerini ve davranışlarını nasıl şekillendirdiğini anlamak için çalışmıştır (Shweder, 1991).

4. Yöntem

Bu araştırmanın yöntemi nitel çalışmadır. Nitel yöntemler kullanılarak tasarlanan araştırmalarda, incelenen olay veya olguya ilişkin derinlemesine bir anlayış söz konusudur (Morgan, 1996). Bu araştırmada, nitel araştırmalardan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, veriden onun içeriğine ilişkin tekrarlanabilir ve geçerli sonuçlar çıkarmak üzere kullanılan bir araştırma tekniğidir (Krippendorff 1980: 25). Bir diğer deyişle içerik analizi, yazılı, sözlü veya görsel iletişimlerin sistematik ve nesnel bir şekilde incelenmesini sağlayan nitel bir araştırma yöntemidir. Bu bağlamda, Bir Litre Gözyaşı dizisinde yer alan genç kız karakterlerin psikolojik özellikleri, dizinin içeriği üzerinden analiz edilmiştir.

Çalışmada, Bir Litre Gözyaşı dizisinin seçilmesinin sebebi ana karakter olarak genç kızın ön planda, baş rolde olmasıdır. Dizi, özellikle genç kız karakterlerin psikolojik gelişimini ve sosyal ilişkilerini detaylı bir şekilde ele alır. Bu da araştırma için geniş bir veri havuzu sağlamaktadır.

Araştırma verileri, Bir Litre Gözyaşı dizisinin tüm bölümlerinin detaylı bir şekilde incelenmesi ile toplanmıştır. Dizinin tüm bölümleri izlenmiştir ve genç kız karakterlerin davranışları, diyalogları, yaşadıkları olaylar, duygusal tepkileri, sosyal ilişkileri ve kişilik özellikleri not edilmiştir. Bu veriler, karakterlerin psikolojik özelliklerini ve bu özelliklerin psikolojik temellerini anlamak amacıyla toplanmıştır.

Bu çalışma, kullanılan yöntemin yanı sıra araştırmacının bilgi birikimi ve yorumlama becerisinin sınırlılıklarını kapsamaktadır. Ayrıca, dizinin senarist ve yönetmenlerinin subjektif yorumları da karakterlerin psikolojik özelliklerini etkileyebilir. Analiz

sonucunda elde edilen bulguların, bu diziyle (Bir Litre Gözyaşı) sınırlı kalacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte, araştırma sonuçlarının Türkiye’de ulusal kanallarda yayınlanan genç kız karakterlerin TV dizilerine dair bir bakış açısının oluşmasına katkı sağlaması umulmaktadır.

Çalışma, psikolojik yaklaşımlardan özellikle de gelişimsel psikoloji ve psikodinamik yaklaşımlar ele alınarak analiz yapılmıştır.

5. Türk Dizilerinin Genç Kız Karakteri Seçilen Örnek Dizi Çerçevesinde Cihan Karakterinin Psikolojik Bakış Açısıyla Analizi

5.1. Bir Litre Gözyaşı Dizisinin Künyesi

Tablo 1. Bir Litre Gözyaşı Dizisinin Künyesi

Yönetmen	Serhan Şahin
Yapımcı	Faruk Bayhan, Fatih Aksoy
Senarist	Gül Meriç Özen, Sertaç Ergin, Neşe Şen, Peri Oruç
Tür	Dram, Romantik
Sezon Sayısı	1
Bölüm Sayısı	15
Yayın Tarihi	7 Ekim 2018 - 3 Şubat 2019
Oyuncular	<p>Ana Karakterler: Miray Daner (Cihan Yürekli), Tolga Tekin (Muzo), Mert Yazıcıoğlu (Mahir), Polat Bilgin (Onur Doktor), Erdal Bilingen (Cüneyt), Goncagül Sunar (Suna), Berfin Çiroğlu (Hande), Mehmet Aykaç (Ali), Melis Hacı (Selin), Helin Kandemir (Elif), Görkem Mete Demir (Demir), Revna Çolak. Nur Sürer (Güzin), Leyla Şirin (Eda), Aysun Metiner (Şebnem), Ahmet Somers (Selim), Ayçin İnci (Sevda).</p> <p>Yardımcı Karakterler: Sanem Çelik (Figen Yürekli), İlker Şahinbaş (İlker), Ogeday Girişken (Teoman), Türkü Turan (Kıvılcım)</p>

5.2. Bir Litre Gözyaşı Dizisinin Öyküsü

“Bir Litre Gözyaşı” dizisi, gerçek bir hikâyeden uyarlanmıştır. Dizi, aynı zamanda Japon televizyon dizisi olan “1 Litre of Tears”ın bir uyarlamasıdır. Hikâyeye, genç bir kızın yaşam mücadelesini ve aşkını anlatır.

Ana karakter olan Cihan Yürekli, genç yaşta bir hastalık olan spinoserebellar ataksi (SCA) (beyincik dejenerasyonu) ile mücadele etmektedir. Bu hastalık, sinir sistemindeki hasar nedeniyle koordinasyonu ve kas kontrolünü etkiler. Cihan’ın hastalığı ilerlemektedir ve zamanla yürüme yeteneğini kaybedecektir.

Ancak Cihan, hastalığına rağmen yaşama sevincini kaybetmeyen, neşeli ve umut dolu bir genç kızdır. Ailesi, özellikle annesi ve kardeşi Cihan’a destek olurken, Cihan da onların desteğiyle hayata sıkı sıkıya sarılmaya devam eder.

Cihan, üniversiteye başlamadan önce tanıştığı bir çocuk olan Ali'ye âşıktır. Ali de Cihan üniversiteye başlayınca ondan hoşlanmaya ve zamanla sıırlıklam âşık olmaya başlar. Diğer yandan, üniversite sınavına girdiği gün tanıştığı Mahir Cihan'ın en yakın arkadaşıdır. Mahir de Cihan'ı çok sever ancak açılmaz. Mahir, Cihan'ın hastalığına rağmen onu olduğu gibi kabul eden, ona destek olan ve onun yanında olan biridir. Cihan, Ali ve Mahir arasında bir ikilem yaşar. Cihan ile Mahir'in arkadaşlığında, ikisi arasında başlayan saf ve dokunaklı aşk hikâyesi, izleyicilerin kalbini ısıtır.

Dizi, Cihan'ın hastalığıyla mücadelesi, ailesiyle ilişkileri ve Ali ve Mahir ile yaşadığı aşkın etrafında dönmektedir. Cihan'ın güçlü iradesi ve yaşama sevinci, izleyicilere umut ve ilham verirken, Mahir'in sadakati ve sevgisi duygusal bir bağ kurar.

“Bir Litre Gözyaşı”, izleyicilere yaşamın değerini, sevginin gücünü ve zorluklar karşısında direnme yeteneğini hatırlatır. Cihan'ın hikâyesi, seyircilere dokunur ve onları derinden etkiler.

5.3. Bir Litre Gözyaşı Dizisinde Cihan Genç Kız Karakterinin Psikolojik İncelenmesi

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 10-19 yaş arasını ergenlik, 15-24 yaş arasını gençlik dönemi, 19-24 yaş arasını ise genç insan olarak tanımlamıştır (DSÖ, 2024). UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü), ergenliği 15-24 yaş aralığında, eğitim gören, çalışmayan ve ev sahibi olmayan bireyler olarak tanımlamaktadır (UNESCO, 2024). Bir Litre Gözyaşı dizisindeki Cihan karakteri dizi boyunca 17 ve 18 yaşındadır.

Genç kızlarda, başkalarının kendini fiziksel olarak değerlendirmesi, bir kişinin güzellik veya yakışıklılık gibi özelliklerine dayalı olarak kendini algılaması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu, bir kişinin fiziksel görünümüyle ilgili değerlendirmelerin, kişinin psikolojik durumu üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler yaratabileceği anlamına gelir. Bu durum, bir kişinin kendine olan güvenini artırabilirken, aynı zamanda rahatsızlık veya üzüntü de yaratabilir. Bu nedenle, bir bireyin fiziksel görünümüne yönelik dışsal değerlendirmelerin, onların içsel dünya ve özsaygısı üzerinde önemli bir rol oynadığına dair farkındalık önemlidir (Şahin, 1993). Cihan'ın 18 yaş doğum gününde çok sevdiği elbiseyi giymesi ve aile üyelerinin, arkadaşlarının özellikle de Ali'nin “çok güzel olmuşsun, prenses” gibi nitelermeleri Cihan'ı çok mutlu eder, kendine olan özgüvenini artırır. Bu ifadeler de Cihan'ın iç dünyasında kendini daha çok sevme ve özsaygısı üzerinde olumlu bir etki bırakır.

Bu yaş grubundaki genç kızlar, aile baskısından kurtulmayı arzularlar ve genellikle bir grup içinde kendilerini ifade etme isteği duyarlar. Karışık cinsiyet gruplarında yer alarak, isteklerini ve beklentilerini paylaşma ve gerçekleştirme çabası içindedirler. Hem erkeklerden hem de kızlardan oluşan topluluklarda yer alarak, kendilerini özgürce ifade etme ve bağımsızlık kazanma çabası içerisindedirler (Adler, 1994). Cihan, ailesinin beklentileriyle sıkışıp kaldığı zamanlarda, genellikle arkadaş grubuyla vakit geçirmekten ve farklı etkinliklere katılmaktan hoşlanır. Okulda hem erkeklerle hem de kızlarla arkadaşlık kurarak, kendi düşüncelerini ve duygularını özgürce ifade edebilme fırsatı bulur. Özellikle, bir grup proje için bir araya geldiklerinde, Cihan fikirlerini cesurca paylaşır ve grubunun liderliğini üstlenir. Bu şekilde, Cihan kendi yolunu bulma ve bağımsızlık kazanma çabası içindedir, aile baskısından uzaklaşma

isteğini arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirmeye çalışır. Cihan'ın çok fazla aile baskısı yoktur üzerinde ancak ailenin korumacı bir tavrı söz konusudur. Cihan aynı zamanda, en yakın kız arkadaşı ile birlikte ayrı bir eve çıkma isteklerinin hayalini kurarlar.

Ergenlik dönemindeki genç kızlar genellikle sevimli ve çekici bir görünüme sahip olma arzusuyla hareket ederler. Kendilerini sergilemeye ve dikkat çekmeye eğilimlidirler, çünkü dış görünüşleriyle ilgili estetik değerlere büyük önem verirler. Büyüleyici ve çekici olmayı önemserler ve bu yönlerini vurgulamak için çaba harcarlar. Ayrıca, genellikle çocuklara karşı çok şefkatli ve anlayışlı bir yapıya sahiptirler (Tarhan, 2015). Cihan, lise aşkı olan Ali'yi üniversiteye gittiği ilk günlerde kampüste Ali'nin kız arkadaşları ile birlikte görür. İçlerinden Selin, Ali'ye daha yakın durmaktadır ve Ali de Selin ile daha çok iletişime geçtiği uzaktan görülmektedir. Cihan bunu fark edince, Selin'in saçlarının uzunluğu kadar kendi saçlarını kestirmek ister ve kestirir. Saçını kestirdikten sonra hem anne babası hem yakın arkadaşı Hande hem de özellikle de sevdiği Ali'nin yorumlarını merak eder, Ali'nin kampüste karşılaşmış ayaküzeri konuştuktan sonra ayrılırken Cihan'a: "Saçlar bu arada güzel olmuş" demesi Cihan'ı havalara uçurur.

Ergen kızlar, genellikle başkaları tarafından beğenilmek ve övülmekten hoşlanırlar. Kendi deneyimlerine büyük önem verirler ve bu deneyimlerden öğrenmek ve büyümek için çaba gösterirler. Kendi varlık güvenlerini sağlamlaştırmak ve kişisel kimliklerini oluşturmak için çaba sarf ederler. Zihin güçlerine hayranlık duyarlar ve bu nedenle zihinsel yeteneklerini geliştirmeye odaklanırlar. Üzüntü ve sıkıntılılarıyla başa çıkmak için zihin güçlerini kullanmaya çalışırlar ve olumsuz duyguların zihinsel sağlık üzerinde zararlı etkilerini önlemeye çalışırlar (Adler, 1994). Cihan karakteri, ergenlik döneminin bu özelliklerini somut bir şekilde yansıtır. Cihan, hastalığıyla mücadele ederken bile, başkalarının takdirini kazanmaya ve onların desteğini almayı önemser. Kendi deneyimlerinden öğrenmeye açık olması, yaşadığı zorluklardan güç alarak büyümesini sağlar. Ayrıca, kendi kimliğini bulma ve güçlendirme yolunda çaba gösterirken, zihinsel olarak da kendini geliştirmeye odaklanır. Zor zamanlarında, duygusal olarak güçlü kalmak için zihin güçlerini kullanır ve olumsuz duygularıyla mücadele etmek için içsel bir çaba sarf eder. Bu şekilde, Cihan karakteri ergenlik döneminin tipik özelliklerini gösterir ve bu süreçteki kendi içsel yolculuğunu yansıtır.

Freud'a göre, her davranış, jest ve rüya belirli nedenlere dayanır ve kişinin iç dünyası ile ilgilidir (Akot, 2010). Cihan'ın hastalığı nedeniyle yaşadığı endişe ve korkular, onun günlük davranışlarına ve jestlerine yansır. Örneğin, Cihan'ın sık sık dalıp gitmesi veya aniden duygusal patlamalar yaşaması, bilinçaltındaki hastalık ve ölüm korkularının dışa vurumudur. Ayrıca, hastalığının getirdiği belirsizliklerle ilgili gördüğü rüyalar, onun iç dünyasındaki kaygıların ve umutların bir yansımasıdır. Bu şekilde, Cihan'ın davranışları ve rüyaları, Freud'un teorisini doğrular şekilde, içsel çatışmalarının ve duygusal durumunun birer ifadesi olarak ortaya çıkar.

Erikson'un 17-30 yaş aralığını kapsayan yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemi, bireyin karakterinin oturmaya başladığı ve kişisel kimliğinin şekillendiği bir zaman dilimidir. Aynı zamanda, toplumsal roller edinme süreci başlar ve bireyin gelecek kaygıları ve endişeleri artar. Bu düşüncelerin büyük krizlere yol açmaması için bireyin güven duygusu ve sevgi gibi duygularının gelişmiş olması önemlidir. Aksi halde, birey içe kapanabilir ve sosyal çevresinden uzaklaşabilir. Bu dönemde, bireyin duygusal

dengeyi koruması ve toplumsal ilişkilerde aktif bir rol oynaması önemlidir (Erikson, 1968). Cihan karakteri bu durumu somut bir şekilde yansıtır. Cihan, hastalığı nedeniyle büyük gelecek kaygıları ve endişeler yaşar. Ancak, ailesinin ve özellikle annesinin ona sunduğu güven ve sevgi, Cihan'ın bu zorlu süreçte duygusal dengesini korumasına yardımcı olur. Annesiyle kurduğu güçlü bağ sayesinde, Cihan kendini izole etmek yerine sosyal çevresiyle ilişkilerini sürdürür ve duygusal olarak desteklenir. Ailesinin ve arkadaşlarının sevgisi, Cihan'ın hastalıkla mücadelesinde ve kimlik arayışında ona güç verir, böylece içe kapanmaktan ziyade toplumsal rollerini ve ilişkilerini aktif bir şekilde devam ettirebilir.

Güvenli bağlanma sürecinde, bebeğin temel ihtiyaçları ve duygusal gereksinimleri ilk bakıcı tarafından tutarlı bir şekilde karşılanır. Bu sayede bebek, güven duygusunu geliştirir ve dünyaya güvenle bakabilir. Bebek, öğrenme ve keşfetme isteğini rahatça gerçekleştirebilirken, ilk bakıcısından uzaklaştığında huzursuz olabilir. Ancak, tekrar ilk bakıcıyla yakınlaştığında sakinleşir ve çevresini güvenli bir şekilde tanımaya ve öğrenmeye devam edebilir. Bu süreç, bebek için duygusal bir dayanak noktası oluşturur ve sağlıklı bir psikolojik gelişim için temel oluşturur (Bowlby, 2012). Bir Litre Gözyaşı dizisinin Türk versiyonunda Cihan karakterinde bu durumun bir örneğini görebiliriz. Cihan, annesiyle arasındaki güçlü bağ sayesinde kendini güvende hisseder. Zor zamanlarında, özellikle hastalığıyla ilgili endişe ve korkular yaşadığında, annesiyle konuşmak ve onun yanında olmak Cihan'ı sakinleştirir ve ona yeniden güç verir. Annesinin desteği, Cihan'ın hastalığa karşı mücadele etme motivasyonunu artırır ve bu güçlü anne-kız bağı, Cihan'ın duygusal dayanıklılığını ve psikolojik sağlığını destekler.

Genç kızlar, kendilerini sevecek ve sevebilecekleri kişileri ararlar, çünkü sevgiye duyulan ihtiyaç onlar için önemlidir. Bu duygusal ihtiyaç, genellikle genç kızları ateşler ve gergin bir yaşamın etkisi altında olduklarında, sevebilecekleri ve kendilerini seven biriyle karşılaştıklarında büyük bir heyecan yaşarlar. Bu heyecan, onların duygusal bağlantı kurma ve ilişki geliştirme arzusunu güçlendirir (Adler, 1994). Cihan lise yıllarında Ali'ye âşık olmuştur. Üniversitedeyken de basketbol seçmeler maçında Cihan, Ali'nin kendisine verdiği bilekliğin güç ve başarı getireceğine inanır, kolundan çıkartmaz. Cihan, Ali ile kurduğu duygusal bağ nedeniyle Ali'nin verdiği boncuk bilekliğe karşı da duygusal bir bağ geliştirmiş, hem maç esnasında hem de maç öncesinde motivasyon kaynağı olarak hissetmiştir.

Ergen kız annesine benzemek isteğini duymakta devam eder (Adler, 1994). Cihan, annesine benzemek istediğini şu cümlelerle ifade eder: "Anne, sana benzemek istiyorum. Senin gibi güçlü, sevgi dolu ve cesur bir kadın olmak istiyorum. Senin gibi her zorluğun üstesinden gelebilmeyi hayal ediyorum."

15-18 yaşları arasındaki kızlar kolayca severler ve nefret ederler (Adler, 1994). Cihan, 15 yaşındayken tanıdığı Ali'yi çok kolay sevmiştir ve kendisi de üniversiteye gittiğinde Ali'nin kendisinden önce başka bir kızla sevgili olduğunu öğrenmiş daha sonra kendisi sevgiliyken aynı kızla birlikte olduğunu fotoğrafını görmüştür ve Ali'den uzaklaşmaya, nefret etmeye başlamıştır.

Ergen kızların en dikkat çeken özelliklerinden biri heyecanlı olmalarıdır. Genç kızlar sık sık ve hızlı bir şekilde heyecanlanırlar (Adler, 1994). Bu heyecan, genellikle duygusal, sosyal veya fiziksel etkinliklere katılmak, yeni deneyimler yaşamak veya

önemli olaylarla karşılaşmak gibi durumlarda ortaya çıkar. Cihan, üniversiteye başlamadan önce oldukça heyecanlıdır. Yeni arkadaşlar edinme ve yeni bir ortamda bulunma düşüncesi onu hem mutlu eder hem de heyecanlandırır. Aynı zamanda, genç kızların yaşadıkları heyecan, yaşama karşı ne kadar tutkulu olduklarını ve yeni şeyler keşfetmek için ne kadar istekli olduklarını gösterir. Bir diğer örnek ise, Cihan hastalığını öğrendikten sonra Mahir ona “Ölmeden Önce Yapılacaklar Listesi” yapmayı önerir ve Mahir Cihan’a listedekileri yapma konusunda yardımcı olur. Cihan da listedekileri yaparken oldukça heyecanlı ve isteklidir. Bu da Cihan’ı yeniden hayata aşkla sarılmasını sağlar.

Gelişim psikolojisi geniş bir alandır ve insan gelişiminin tüm yönlerini kapsar. Psikososyal gelişim ise, bu geniş alanın bir alt kategorisi olup, bireylerin sosyal ve psikolojik gelişim süreçlerine odaklanır. Psikososyal gelişim, 12 - 20 yaş arasındaki dönemde bireyin kişiliğinin oluşumu, analiz edilmesi ve bu süreçte verilen kararların sonuçlarıyla yakından ilişkilidir. Ayrıca, ergenlik, çeşitli sorunların merkezinde yer alır ve bu dönemde yaşanan kimlik arayışı, birçok problemi beraberinde getirebilir (Kulaksızoğlu, 1998). Dizide, Cihan karakteri hastalığını öğrendikten sonra, Mahir ile birlikte hayatta yapmak istediklerini listeler, listenin içinde bir takım çılgınlıklar da vardır. Örneğin, hiç tanımadıkları evlerin zillerine basıp kaçmak gibi. Cihan, kendi içinde kalan çocuksu isteklerini yerine getirirken hastası, yaşlısı, bebeği olanları düşünmeden bunu yapmak ister. Bu da, Cihan’ın kendini tanımasında ve kimlik oluşumunda önemli bir rol oynar. Bir diğer deyişle, bu tür davranışlar, gençlerin heyecan ve adrenalin arayışının bir sonucudur. Ergenlik döneminde beynin ödül sistemleri daha aktiftir, bu da gençlerin yeni ve heyecan verici deneyimlere olan ilgisini artırır. Zil çalıp kaçmak, anlık bir heyecan ve başarı hissi yaratır, bu da kimlik arayışının bir parçası olarak görülebilir.

Ergenler, çocuklara ve yetişkinlere göre daha fazla yoğun duygusal uyarana ihtiyaç duyarlar; bu nedenle, genellikle risk almayı ve heyecan verici olayların peşinden gitmeyi tercih ederler (Woolfolk Hoy, 2015). Cihan’ın yapmayı istedikleri listesinde “zenginden alıp fakire vermek” vardır. Cihan’ın hastalığı için tedavi vaadiyle sahte doktor ayarlayan bir çete sonucunda Cihan’ın babası Muzaffer (Muzo), parayı karşılayabilmek için mafya çetesinden 40 bin TL borç alır ancak kısa sürede hemen ödemesini isterler, anlaştıkları gibi değildir. Mafya babası ve çetesi Muzo’nun ailesi, iş yeri vs tüm mal varlıkları ile çevresini öğrenir. Cihan, babasının bu durumunu öğrenir ve Çelikler şirketi adı altında olan mafyanın kasasından kandırılan borcu olan ailelere borçlarının olmadığına dair kâğıt gönderirler. Bunu yaparken, dublo arabanın üzerine Çelikler yazı ve logosu giydirirler, kendileri güvenlik kıyafetleri alıp giyerler. Mahir ile Cihan oldukça riskli bir olayın peşinden giderler.

Curtis (1992), ergenlik döneminde gençlerin bağımsızlık çabalarının yoğunlaştığını ve özerklik kazanma isteklerinde artışın söz konusu olduğunu söylemektedir. Ergenlik döneminde gençler, ailelerinden ve otorite figürlerinden bağımsızlıklarını kazanmak isterler. Cihan’ın gece eve gitmeyip ailesinin telefonlarına da bakmamış olması, otoriteye ve kurallara karşı bir meydan okuma olarak görülebilir. Bu tür eylemler, gençlerin kendi kararlarını verebildiklerini ve bağımsız bir birey olduklarını kanıtlama çabası olabilir.

Ergenlik döneminde sıkça yaşanan duygusal zorlukları ve belirsizlikler söz konusudur. Ergenlik, bireyin kimlik arayışı, duygusal dalgalanmalar ve yaşamla ilgili derin düşüncelerle dolu bir dönemdir. Bu dönemde, birçok ergen çevresindeki olaylara, ilişkilere ve kendi deneyimlerine dair karmaşık duygularla karşılaşır. Ayrıca, belirsizliklere tahammülsüzlük de vardır. Cihan hastalığından dolayı ciddi bir belirsizlikle mücadele eder. Belirsizliğe tahammülsüz kişiler, Buhr ve Dugas (2002)'a göre belirsiz durumları dört şekilde algılar ve yorumlar:

1. Belirsizlik, hareketsizliğe yol açar.
2. Belirsizlik stres ve üzüntü yaratır.
3. Beklenmedik olaylar olumsuz olarak değerlendirilir ve bunlardan kaçınılmalıdır.
4. Gelecekteki belirsizlikler adaletsiz olarak görülür.

Dizide, Cihan karakterinin anne babasına: “Niye hiçbir şey istediğim gibi gitmiyor? Ben kötü bir insan mıyım? Niye bütün saçma sapan şeyler benim başıma geliyor? Neden hayat bana mutluluğu çok görüyor?” cümleleri, bu duygusal karmaşıklığın bir yansıması ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün bir göstergesi olabilir.

Cümleleri tek tek inceleyecek olursak: “Niye hiçbir şey istediğim gibi gitmiyor?” cümlesi, ergenin kontrol dışındaki faktörlerin hayatlarını etkilemesiyle ilgili bir duyguyu ifade edebilir. Ergenlik döneminde, bireyler genellikle kontrol duygusunu geliştirme ve kendi yaşamlarını yönlendirme çabası içindedirler. Ancak, bu süreçte karşılaştıkları beklenmedik durumlar veya hayal kırıklıkları, bu kontrol duygusunu zorlayabilir ve hayal kırıklığına neden olabilir.

“Ben kötü bir insan mıyım?” cümlesi ise, ergenin özsaygısıyla ilgili şüphelerini ve belirsizliklerini yansıtabilir. Ergenlik döneminde, bireyler genellikle kendilerini ve kimliklerini sorgularlar. Olumsuz deneyimler veya dışsal değerlendirmeler, kendilik algısını olumsuz etkileyebilir ve bireyi kendi değerlerini sorgulamaya iter.

“Neden bütün saçma sapan şeyler benim başıma geliyor?” cümlesi, ergenin yaşadığı olumsuz deneyimler veya zorluklar karşısında hissettiği güvensizliği ve çaresizliği ifade edebilir. Ergenlik döneminde, birçok birey hayatlarında çeşitli zorluklarla karşılaşır ve bu durumlarla başa çıkmakta zorlanabilirler. Bu da ergenin güçlü bir hedefe veya çözüm arayışına yönelmesine neden olabilir.

“Neden hayat bana mutluluğu çok görüyor?” cümlesi, ergenin hayatın adil olmadığına veya kendi yaşamının diğerlerine göre daha az tatmin edici olduğuna dair bir inancı yansıtabilir. Ergenlik döneminde, bireyler sık sık kendilerini diğerleriyle kıyaslarlar ve bu kıyaslama bazen olumsuz duyguları tetikleyebilir.

Sonuç

Sonuç olarak, “Bir Litre Gözyaşı” dizisi, Türk televizyon endüstrisinde önemli bir yere sahip olan genç kız karakterlerinin psikolojik özelliklerini derinlemesine inceleyen bir örnektir. Dizideki ana karakter olan Cihan Yürekli, spinoserebellar ataksi hastalığıyla mücadele eden, ancak yaşama sevincini ve umudunu kaybetmeyen bir genç kız olarak karşımıza çıkmaktadır. Cihan’ın güçlü iradesi, ailesine duyduğu sevgi ve yaşadığı aşk, onun karakterinin temel özelliklerini oluşturur.

Cihan'ın psikolojik portresi, izleyicilere dayanma gücünün ve içsel mücadelenin önemini hatırlatır. Ayrıca, dizideki diğer genç kız karakterlerinin de benzer veya farklı psikolojik özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Bu özellikler, izleyicilere genç kızların yaşadığı zorluklar, duygusal deneyimler ve içsel çatışmalar hakkında derin bir anlayış sunar.

“Bir Litre Gözyaşı” dizisi, genç kız karakterlerinin karmaşık psikolojik yapısını incelerken aynı zamanda izleyicilere yaşamın değerini, sevginin gücünü ve insanın içsel gücünü hatırlatır. Bu bağlamda, Türk televizyon dizilerindeki genç kız karakterlerinin psikolojik özelliklerini daha geniş bir perspektiften anlamak için önemli bir örnektir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

1. **Daha Fazla Dizi İncelemesi:** Bu makalede ele alınan konuyu genişletmek için, farklı Türk dizilerindeki genç kız karakterlerinin psikolojik özelliklerini inceleyen daha fazla çalışma yapılabilir. Farklı dönemlerde yayımlanan dizilerden örnekler almak, bu karakterlerin evrimsel süreçlerini anlamak için faydalı olabilir.
2. **Kültürel Bağlamın İncelenmesi:** Türk toplumunun değerleri, normları ve cinsiyet rolleri gibi kültürel faktörlerin, genç kız karakterlerinin psikolojik özelliklerini nasıl etkilediğini daha derinlemesine incelemek önemlidir. Bu bağlamda, dizi senaryolarının nasıl oluşturulduğu ve karakterlerin nasıl tasvir edildiği de dikkate alınmalıdır.
3. **Toplumsal İletişim ve Etkileşim:** Dizilerdeki genç kız karakterlerinin toplumsal ilişkileri ve çevreleriyle olan etkileşimleri de araştırılabilir. Karakterlerin aileleri, arkadaşları ve diğer toplumsal yapılarla olan ilişkileri, psikolojik özelliklerini şekillendirebilir.
4. **Karakterlerin İzleyici Üzerindeki Etkileri:** Araştırmacılar, dizi izleyicilerinin genç kız karakterlerine nasıl tepki verdiklerini ve bu karakterlerin izleyici üzerindeki etkilerini daha detaylı bir şekilde inceleyebilirler. Bu da dizilerin toplumsal etkisini anlamak için önemli bir adım olabilir.

Kaynakça

- Adler, A. (1994). Genç kız ve cinselliği. İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.
- Akot, B. (2010). Freud'un rüya yorum metodu. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 1, 213- 235.
- Bandura, A. (2006). *Autobiography*. MG Lindzey & WM Runyan (Eds.), *A history of psychology in autobiography* (Vol. 9). Washington, DC: American Psychological Association.
- Beck, A. T. (2006). How an anomalous finding led to a new system of psychotherapy. *Nature Medicine*, 12, 10.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. (T. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Buhr, K., & Dugas, M. J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: psychometric properties of the English version. *Behaviour Research and Therapy*, 40(8), 931-945.
- Cole, M. (1998). *Cultural psychology: a once and future discipline*. The Belknap Press of Harvard University Press: Cambridge.
- Curtis, S. (1992). Promoting health through a developmental analysis of adolescent risk behavior. *Journal of School Health*, 62(9), 417-420.
- Cüceloğlu D. (1997). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Doğan, S. (1995). Akılcı-duygusal terapi: Kuramsal bir inceleme. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(6), 29-36.
- DSÖ. (2024). 27 Mayıs 2024 tarihinde <https://www.who.int/> adresinden alındı.
- Erikson, E.H. (1968). *Identity: youth and crisis*. New York: W.W. Norton&Company,Inc.
- Erikson, E.H. (1968). *Identity: youth and crisis*. New York: W.W. Norton&Company,Inc.
- Erikson, E. (1980). *Identity and the life cycle*. New York: W. W. Norton & Company.
- Feiring C (1996). Concepts of romance in fifteen year old adolescents. *J Res Adolesc* 6:181-200.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*, Evanston, IL: Row & Peterson.
- Fetihi, L. (2002). Ergenlik ve toplum. *Eğitim ve Bilim*, 27(125).
- Friedman, H. W., & Schustack, M. W. (2011). *Personality: Classics theories and modern research*. (5th Edition). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Gauvain, M., & Parke, R. D. (2010). *Socialization*. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of cultural developmental science*. Psychology Press.
- Hoffman, J.L. (2002). The impact of student cocurricular involvement on student success: Racial and religious differences. *Journal of College Student Development*.
- Hökelekli, H. (2009). *Çocuk, genç, aile psikolojisi ve din*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Klein, M. (2012). *Sevgi, suçluluk ve onarım*. İstanbul: Kanat Yayınları.

- Koyun A, Taşkın L, Terzioğlu F. (2011). Yaşam Dönemlerine Göre Kadın Sağlığı ve Ruhsal İşlevler. Hemşirelik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1),67-99.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to is Methodology*. Sage: Beverly Hills.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik psikolojisi*. Remzi Yayınevi: İstanbul.
- Lave, J., & Wenger, E. (1990). *Situated Learning: Legitimate Periperal Participation*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Lewin, K. (1939). Field Theory and experiment in social psychology: Concepts and methods. *American Journal of Sociology*, 44(6), 868–896.
- Maccoby, E. E. (1992). The role of parents in socialization of children: An historical review. *Developmental psychology*, 28, 1006-1017.
- Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. In J. Adelson (Ed.), *Handbook of adolescent psychology*. New York: Wiley.
- Milgram, S. (1963). Behavioral Study of Obedience, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(4), 372.
- Mischel, W. (2014). *The marshmallow test: Understanding self-control and how to master it*. Random House.
- Morgan, D. L. (1996). Focus Groups. *Annual Review of Sociology*, 22, 129-152.
- Muuss, R.E. (Ed.). (1990). *Adolescent behavior and society* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Nişanyan, S. (2012). *Sözlerin Soyağacı, Çağdaş Türçenin Etimolojik Sözlüğü*, Everest Yayınları, İstanbul.
- Oskay, G. (1985). Arkadaş İlişkilerinden Kaynaklanan Ana-Baba, Ergen Çatışması. *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2, 3, 141-166.
- Öngören, B. (2020). Ergenlikte Öznel İyi Oluş İle Riskli Davranışlar Arasındaki İlişki. *Karya Journal of Health Science*, 1(2), 14-18.
- Özden, Z. (2014). *Film Eleştirisi Film Eleştirisinde Temel Yaklaşımlar ve Tür Filmi Eleştirisi*. İmge Kitapevi, Ankara.
- Piaget, J. (1954). *The construction of reality in the child*. (M. Cook, Trans.). Basic Books.
- Santrock, J.W. (2014). *Yaşam boyu gelişim*. (G. Yüksel, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şahan, B., & Akbaş, T. (2017). Sistemik Psikoterapi Temelli Grupla Psikolojik Danışma Oturumlarının Katılımcıların Ayrışma Bireyleşmeye Yönelik Farkındalıkları Açısından İncelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 66-95.
- Şahin, A. (1993). *Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dînî Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sertbaş, G., Çuhadar, D., Demirli, F. (2004). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinde Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek İle Anksiyete Düzeyi Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 42-8.

- Sherif, M. (1936). The psychology of social norms. Harper.
- Shweder, R. A. (1991). Thinking through cultures: Expeditions in cultural psychology. Harvard University Press.
- Südemer, M. (2022). Üniversite öğrencilerinde aleksitimi, duygu gereksinimi, kendini ayarlama, kimlik ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Tarhan, N. (2015). Kadın psikolojisi. İstanbul: Nesil.
- Trawick-Smith, J. (2022). Early Childhood Development: A Multicultural Perspective. New Jersey, USA: Pearson Education.
- UNESCO. (2024). 27 Mayıs 2024 tarihinde <http://www.unesco.org> adresinden alındı.
- Ukray, M. (2016). Jung Psikolojisi, Ankara: Yason Yayınları.
- Ukray, M. (2016). Jung Psikolojisi, Ankara: Yason Yayınları.
- Vygotsky LS (1985). Düşünce ve dil (Çev. Koray S). İstanbul, Kaynak Yayınları.
- Woolfolk Hoy, A. (2015). Eğitim psikolojisi. D. Özen (Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Yörükkan, T. (2015). bir erken yaş sosyalleşmesi olarak bağlanma ve sonraki yaşlarda görülen etkileri. (Ali Berktay, Edt.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.